

Sociologia de l'educació

Codi: 101158

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	OB	3	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Aina Tarabini-Castellani Clemente
Correu electrònic: Aina.Tarabini@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Xavier Bonal Sarró
Maribel García Gracia

Prerequisits

No hi ha prerequisits per cursar aquesta assignatura

Objectius

L'assignatura de Sociologia de l'educació s'estructura en base a tres grans objectius complementaris:

- 1) Oferir una mirada panoràmica dels principals corrents teòrics que han marcat l'evolució de la Sociologia de l'Educació com a disciplina;
- 2) Presentar una aproximació detallada dels principals autors i marcs explicatius per abordar la relació entre educació i societat des d'un punt de vista teòric, analític i conceptual;
- 3) Emprar els conceptes teòrics-analítics de la Sociologia de l'Educació per analitzar les desigualtats educatives contemporànies i interpretar-ne els debats més rellevants.

El programa de l'assignatura s'estructura en quatre blocs temàtics que s'ordenen a partir del desenvolupament cronològic i del context social, econòmic i polític de la disciplina:

Al Primer Bloc s'explica, en forma d'introducció, l'origen de la sociologia de l'educació com a camp d'estudi específic dins la sociologia i es presenta el seu procés d'insitucionalització com a disciplina. Així mateix, es discuteixen les diferents perspectives ontològiques, epistemològiques i metodològiques en base a les quals s'ha organitzat la disciplina i s'ofereix a l'alumnat un marc d'anàlisi global en base al qual poder posicionar als diferents autors/es i teories. Un cop presentats els debats principals per entendre la relació entre educació, societat i sociologia, aquest bloc es centra en les aportacions més significatives de la teoria funcionalista de l'educació (Durkhiem i Parsons) i presenta les seves diferents modalitats en forma de funcionalisme reformista i funcionalisme tecno-econòmic.

El Segon Bloc, presenta les crítiques neo-marxistes al Funcionalisme i explica les principals teories desenvolupades en aquest camp. En base a les propostes d'autors com Bowles i Gintis, Baudelot i Establet o Althusser, en aquest bloc s'expliquen els mecanismes a través dels quals les escoles contribueixen a reproduir les relacions de classe, legitimant la ideologia meritocràtica i la desigualtat social. Es tracta d'un conjunt de teories que si bé qüestionen al funcionalisme des d'un punt de vista ontològic, es mantenen en la mateixa tradició des d'un punt de vista epistemològic i, per tant, desenvolupen anàlisis de tipus macro sociològics centrats en les relacions globals entre educació, capitalisme i Estat.

El Tercer Bloc, aprofundeix en la teoria de la reproducció, presentant les propostes de dos autors claus dins la sociologia de l'educació: Pierre Bourdieu i Basil Bernstein. Així mateix, presenta el que es coneix com Nova Sociologia de l'Educació (NSE) desenvolupada a partir dels anys 70 amb la publicació del llibre de Michael Young *Knowledge and Control* i que suposa un gir clau en el desenvolupament de la sociologia de l'educació com a disciplina. Les teories que formen part de la NSE mantenen una mirada crítica per entendre les relacions entre educació i desigualtats (de la mateixa manera que les teories neo-marxistes) però atribueixen un paper central als processos a partir dels quals es produeixen aquestes desigualtats, desenvolupant anàlisis majoritàriament micro i de tipus interpretatiu. Les propostes teòriques i analítiques d'autors com Young, Apple i Rist s'aborden dins aquest bloc. Aquest bloc també dedica un espai a presentar les crítiques que es fan des de la Teoria de l'Elecció Racional (Boudon) a la teoria de la reproducció de Bourdieu i a les teories neomarxistes en educació. En conjunt, el Bloc permet identificar de quina manera les escoles, els seus models pedagògics, el seu currículum o el seu professorat contribueixen amb les seves pràctiques quotidianes a la reproducció de la desigualtat social. De forma transversal aquest bloc també presenta les propostes de teòriques feministes que incorporen la dimensió del gènere per comprendre dels processos de desigualtat educativa, donant un pes especial al marc conceptual que proposa Diane Reay.

El Quart bloc es centra en el que es coneix com Teoria de les Resistències i a partir de la proposta teòrica de Willis mostra la capacitat creativa dels agents socials per a transformar la seva realitat social. Així, mantenint una perspectiva crítica i de tipus neo-marxista, aquestes teories analitzen el rol actiu que desenvolupen dels joves de classe treballadora per a resistir-se a una cultura escolar que perceben com a aliena, tot desplegant pràctiques contraculturals que els hi generen identitat i sentit de col·lectivitat. Aquest bloc també presenta la proposta de diferents autores que, des d'una mirada feminista, aporten diferents marcs d'anàlisi per entendre la relació entre el gènere i les actituds dels estudiants a l'escola.

Competències

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar les aportacions dels enfocaments sociològics a l'estudi de la cultura, l'educació, la interacció entre societat i medi ambient, la política social i el treball.
- Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
- Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
2. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre l'educació.
3. Comparar la lectura dels fenòmens educatius des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya, i
4. Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
5. Definir els conceptes sociològics adequats per interpretar els fenòmens educatius i escolars.
6. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
7. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
8. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
9. Discriminar les explicacions de les desigualtats educatives entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics que aquests actors donen per descomptades.
10. Distingir els conceptes sociològics sobre l'educació que adopten els actors implicats en el sistema educatiu.
11. Distingir els conceptes sociològics, així com els mètodes i les tècniques de recerca social comunament utilitzats per analitzar l'educació.
12. Distingir els fenòmens socials subjacents a les polítiques i els conflictes educatius.
13. Distingir les interpretacions socials de l'educació d'acord amb aquests enfocaments.
14. Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a l'educació.
15. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
16. Relacionar els conceptes, els mètodes i les tècniques utilitzats per analitzar l'educació amb els debats teòrics i metodològics generals.
17. Relacionar els debats entorn d'aquests enfocaments, referits a l'educació, amb el context històric en el qual han sorgit.
18. Relacionar els enfocaments teòrics amb els debats sobre l'ordre social, la desigualtat i les estratègies socials.
19. Relacionar les explicacions de les desigualtats educatives amb els debats teòrics i metodològics generals.
20. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
21. distingir els fenòmens educatius subjacents a unes polítiques o a uns conflictes determinats.

Continguts

L'organització temàtica de l'assignatura és la següent:

BLOC 1: ELS ORIGENS DE LA LA SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ I LA PERSPECTIVA FUNCIONALISTA

- 1.1. La relació entre educació i sociologia
- 1.2. La sociologia de l'educació als clàssics
- 1.3. Educació, socialització i formes de transmissió cultural (Durkheim)
- 1.4. Educació, selecció social i estratificació (Parsons)
- 1.5. La teoria del capital humà i el funcionalisme reformista

BLOC 2. LES TEORIES NEO-MARXISTES: L'EDUCACIÓ I LA REPRODUCCIÓ DE LES CLASSES SOCIALS

- 2.1. Crítiques al funcionalisme i a la teoria del capital humà
- 2.2. Bowles i Gintis i la teoria de la correspondència
- 2.3. Baudelot i Establet i la teoria de les xarxes educatives

2.4. Althusser i l'educació com a aparell ideològic de l'Estat.

BLOC 3. BOURDIEU, BERNSTEIN I LA NOVA SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ: OBRINT LA CAIXA NEGRA DE LES DESIGUALTATS EDUCATIVES

3.1. Bourdieu: educació i reproducció cultural

3.2. *Gendering Bourdieu*: la proposta de Reay

3.3. La TER i la seva crítica a la Teoria de la Reproducció (Boudon)

3.3. Bernstein: codis sociolingüístics i codis educatius

3.4. Young i Apple: sociologia del currículum i del coneixement escolar

3.5. Rist: el professorat i els processos d'etiquetatge

BLOC 4. LA TEORIA DE LES RESISTÈNCIES: JOVES I ACTITUDS ESCOLARS

4.1. Un nou marc d'anàlisi per entendre la desigualtat educativa

4.2. Willis: els lads i la contracultura escolar

4.3. Gènere i actituds escolars: més enllà dels lads

Metodologia

L'assignatura combina classes magistrals amb seminaris de lectura i pràctiques/fòrums que es treballen tant a l'aula com a casa.

- A les classes magistrals s'expliquen les principals corrents teòriques de la disciplina i es presenten les propostes i conceptes centrals dels autors/es que es contemplen al programa. Les classes magistrals sempre compten amb la participació de l'alumnat i es porten a terme de forma dinàmica fent ús de múltiples exemples de la realitat educativa contemporània. L'objectiu és que l'alumnat compregui els conceptes que es presenten al llarg del curs i que els integri en el seu repertori teòric per a poder pensar i interpretar la realitat educativa. La situació actual d'emergència sanitària generada pel COVID-19 i la necessitat de combinar la docència presencial amb la virtual obligaran a pensar fórmules per tal que tot l'alumnat pugui seguir les classes, sigui des de l'aula o des de casa, tot garantint que no es perdi la interacció i la reflexió compartida entre professorat i alumnat.
- Als seminaris es fan debats a partir de la defensa i crítica dels autors/es que es treballen durant el curs i de la il·lustració de les seves teories a partir de pel·lícules, dades i altres materials que permeten mostrar la seva aplicabilitat per a la comprensió dels fenòmens educatius contemporanis. Els seminaris permeten donar sentit a les teories treballades a partir de la seva rellevància per a interpretar la realitat educativa des de múltiples perspectives. Així mateix, contribueixen a reforçar la capacitat crítica i analítica dels i les estudiants, ajudant-los a identificar els punts forts i febles de cadascuna de les teories presentades tant des del punt teòric, com metodològic i empíric, entre d'altres. Aquesta metodologia ajuda a fugir d'apriorismes ideològics alhora de valorar els i les autors del curs i contribueix a generar un coneixement sòlid i robust entre els i les estudiants. La participació activa dels estudiants a classe és fonamental per a portar a terme els seminaris de lectura. La situació de semipresencialitat del curs vinent a causa del COVID-19 obligarà a fer alguns ajustos en aquesta qüestió sense que es perdi l'essència dels seminaris. Els vídeos i l'ús d'altres recursos visuals es faran servir per a garantir aquest objectiu (veure detalls a apartat d'avaluació).
- A les Pràctiques/Fòrums es fan servir els continguts teòrics treballats durant el curs per analitzar i interpretar diferents problemes i estudis de cas plantejats per els i les docents. En concret, es planteja una Pràctica/Fòrum al final de cada bloc temàtic a partir del qual els i les estudiants posen en funcionament les propostes teòriques, analítiques i conceptuals de diferents teories presentades al llarg del curs per a resoldre casos pràctics. A cada pràctica/fòrum es demana a l'alumnat que mobilitzi els mecanismes explicatius de cada teoria per analitzar i interpretar el cas que se'ls hi planteja, arribant a

conclusions sòlides en vers el mateix. Les pràctiques/fòrums es dissenyen buscant la diversitat de recursos didàctics, de forma tal que permetin a l'alumnat reconèixer, d'una banda, els diferents tipus d'expressió de la desigualtat educativa i, d'altra, experimentar diferents tipus de competències. La situació de semi-presencialitat que imposa la COVID19 per al curs 2020-21 obliga a fer alguns ajustos en els recursos didàctics per tal de garantir la seva viabilitat. En tot cas, en cap cas es perdrà l'esperit de les pràctiques/fòrums i es buscaran solucions per a poder mantenir la seva filosofia, tot i els canvis organitzatius (veure detalls a apartat d'avaluació).

Donada l'elevada situació d'incertesa generada per la COVID-19 la metodologia de l'assignatura durant el curs 2020-21 incorporarà els següents elements específics:

- 1) Es combinaran els elements de docència presencial i virtual seguint les indicacions de la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia per tal de complir amb les normatives sanitàries
- 2) Donat que el COVID-19 genera canvis sense precedents per als sistemes educatius, l'assignatura incorporarà tant a les classes magistrals, com als seminaris de lectura i, específicament, a les pràctiques/fòrums una mirada específica sobre aquesta qüestió. De tal manera, els i les alumnes podran veure la utilitat de les teories presentades per entendre i interpretar els impactes que ha generat el tancament presencial de les escoles sobre les desigualtats educatives i socials.

Així mateix, cal tenir en compte que donada la situació actual, tant la metodologia docent com l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes	23	0,92	2, 3, 5, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 21
Seminaris	15	0,6	1, 3, 6, 14, 20
Tipus: Supervisades			
Tutoria	20	0,8	2, 5, 13, 14, 17, 18
Tipus: Autònomes			
Lectura de textos, preparació de seminaris de lectura, elaboració de pràctiques, estudi.	77	3,08	2, 3, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 21

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura de *Sociologia de l'Educació* pretén complir simultàniament una funció acreditadora o qualificadora amb una funció formativa o formadora. Per a fer-ho, planteja 3 grans activitats d'avaluació -l'examen, els seminaris de lectura i les pràctiques/fòrums- que, de forma transversal, es caracteritzen pels següents elements:

- 1) S'apliquen en diferents moments del curs, per a garantir una avaluació continuada com a element constitutiu de la pràctica pedagògica.
- 2) Combinen activitats individuals i grupals, per a desenvolupar la capacitat de treball en equip i alhora afavorir la reflexió personal.

- 3) Articulen elements teòrics i pràctics per a garantir el desenvolupament d'un pensament complex i significatiu.
- 4) Fomenten el feedback com a mecanisme clau d'auto-regulació del procés d'aprenentatge i com a part de l'aprenentatge en sí mateix.
- 5) Expliciten els criteris d'avaluació, tant pel que fa als criteris de realització com als criteris de resultat.

L'examen

L'examen és una activitat d'avaluació de tipus individual, basada en una funció eminentment qualificadora que, lluny d'orientar-se a comprovar si l'alumnat és capaç de reproduir el coneixement transmès, s'orienta eminentment a constatar si l'alumnat ha integrat aquest coneixement en la seva estructura de pensament i és capaç d'aplicar-lo per a interpretar la realitat educativa d'una perspectiva sociològica. Amb aquest objectiu, l'examen consta d'una primera part més conceptual on s'espera que l'alumnat pugui respondre de forma concisa, detallada i teòricament informada, assegurant que s'han interioritzat els conceptes centrals del curs. I d'una segona part on s'han de mobilitzar els repertoris teòrics del curs per a resoldre i/o interpretar casos pràctics vinculats amb la realitat educativa.

L'examen representa un 40% de la qualificació final de l'assignatura i és indispensable assolir una nota mínima de 4,5 perquè pugui fer mitjana amb la resta d'activitats d'avaluació. Els i les alumnes que no superin l'examen en primera convocatòria poden fer una prova compensatòria de les mateixes característiques que normalment es fa una o dues setmanes després de la convocatòria ordinària.

Els criteris concrets d'avaluació de l'examen estaran disponibles a principi de curs.

Els seminaris de lectura

Els seminaris de lectura són una activitat d'avaluació de tipus grupal, dissenyada amb una forta funció formadora, tot i que també s'orienten a quantificar i qualificar el procés d'aprenentatge. Les lectures obligatòries del curs es distribueixen en grups grups aproximats de 5 persones (dependent del nombre total d'alumnes matriculats) que s'encarreguen de:

- a) Preparar i lliurar un breu treball per escrit (els detalls sobre l'extensió s'explicaran a l'inici de curs) on s'aborden, d'una banda, els punts forts i febles de la teoria en qüestió i, d'altra, a il·lustrar-ne els seus principals arguments a través de dades, pel·lícules, material gràfic o altres recursos textuals o visuals.
- b) Exposar a l'aula el treball i generar un debat amb la resta de companys/es. Donades les restriccions generades pel COVID-19 es buscaran mecanismes per tal que aquestes exposicions es facin en format vídeo i es preparin amb antel·lació a la seva exposició a l'aula. A l'inici del curs s'explicaran els detalls.

La distribució dels autors del curs entre els diferents grups de treball es farà el primer dia de classe. Depenent del nombre d'estudiants matriculats pot donar-se el cas que dos grups facin el treball sobre el mateix text o que un mateix grup s'encarregui de treballar dos autors diferents. Els detalls es concretaran a l'inici del curs i tindran particularitats específiques al grup de matí (01) i tarda (51) en funció del volum d'estudiants matriculats en cada cas. En qualsevol cas, no pot quedar cap autor/a del curs sense treballar i presentar.

El pes dels seminaris és del 40% de la nota final, incloent la part escrita i la part oral/visual. Els criteris específics d'avaluació s'explicaran a l'inici del curs. De la mateixa manera que en el cas de l'examen, és indispensable assolir una nota mínima de 4,5 perquè pugui fer mitjana amb la resta d'activitats d'avaluació. Els i les alumnes que no assoleixin aquesta nota poden recuperar-la durant el període de proves compensatòries establert pel Departament de Sociologia.

Finalment, s'organitzarà una tutoria (presencial o virtual) obligatòria amb cada grup de treball per a abordar la feina relativa als seminaris de lectura.

Les pràctiques/fòrums

Al final de cada bloc temàtic s'organitzarà una pràctica o fòrum de debat a l'aula on es demanarà a l'alumnat que de forma prèvia hagi treballat el material que se'ls hi haurà facilitat. Per al curs 2020-21, les pràctiques o

fòrums estaran específicament centrats en discutir els impactes del COVID-19 sobre el camp educatiu, explorant la utilitat de les diferents teories presentades per a interpretar-ne els seus impactes. Es tracta, doncs, d'una activitat d'avaluació que, com els seminaris de lectura, té una forta funció formadora que actua en paral·lel a la seva funció qualificadora.

S'habilitaran mecanismes per a garantir la participació activa de l'alumnat en els fòrums de debat que s'organitzaran a l'aula (de forma presencial i/o virtual) i alhora es requerirà que cada alumne/a (de forma individual) lliuri per escrit (detalls a l'inici de curs) una d'aquestes pràctiques. L'alumnat té plena llibertat per escollir la pràctica que vol lliurar, però es recomana que no coincideixi amb el tema seleccionat per al seminari de lectura. De tal manera, pot treballar de forma aprofundida en els diferents blocs temàtics del Programa.

Els detalls sobre l'avaluació de les pràctiques es presentaran a l'inici de curs, però és important tenir en compte que els escrits individuals que se'n derivin han de tenir capacitat d'interpretar el cas d'estudi a partir dels conceptes teòrics i dels arguments de la teoria de referència treballada en el bloc temàtic en el que s'emmarca la pràctica. Així mateix, han de ser capaços d'anar més enllà i ampliar els debats col·lectius que s'hagin generat a l'aula (de forma presencial i/o virtual) en els fòrums de debat vinculats amb cada pràctica.

Les pràctiques/fòrums representen el 20% de la qualificació final de l'assignatura on s'inclou el lliurament individual i la preparació del debat col·lectiu a l'aula. De la mateixa manera que a la resta d'activitats d'avaluació, és indispensable assolir una nota mínima de 4,5 perquè puguin fer mitjana amb la resta d'activitats d'avaluació. Els alumnes que no assoleixin aquesta nota poden recuperar-la durant el període de proves compensatòries establert pel Departament de Sociologia.

Síntesi:

Ítem	Tipologia	Pes
Examen	Individual	40%
Seminaris de lectura	Grupal	40%
Pràctiques/Fòrums	Individual	20%

Aspectes transversals.

- Cal fer el lliurament de les activitats en les dates establertes pel professorat i que es comunicaran a l'alumnat a l'inici de curs.
- Les correccions de les activitats d'avaluacions tornaran aproximadament 15 dies després del seu lliurament. En cas que algú suspengui l'examen o algun dels lliuraments del curs, tindrà dret a recuperació durant el període de compensació de les proves establert per la Facultat.
- La nota mínima de les activitats per poder fer mitjana és de 4,5, amb una nota inferior caldrà recuperar l'activitat suspesa durant el període de recuperació.
- No es guarden les notes d'un any a l'altre.

Assistència (presencial i virtual)

- L'assistència a classe és obligatòria i es tindrà en compte la participació activa de l'alumnat tant a les sessions teòriques com pràctiques, sigui de forma presencial com virtual. A principi de curs s'explicitaran els criteris.
- Donades les restriccions imposades pel COVID-19, l'esforç organitzatiu de totes per aquest curs és especialment important. És per això, que és imprescindible garantir l'assistència presencial i virtual a les sessions al llarg de tot el curs.
- Els i les alumnes que per motius laborals (cal justificant) no puguin assistir regularment a classe (presencial o virtualment) hauran de fer el següent: 1) comunicar-ho al professorat durant la primera setmana del curs (en cas que no es comuniqui s'entén que es pot fer el seguiment regular del curs) 2) Fer els mateixos lliuraments que la resta de companys/es però tots de tipus individual; 3) Fer un seguiment permanent amb el professorat per anar valorant l'evolució del curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	40	5	0,2	3, 5, 7, 12, 13, 14, 17, 19, 21
Pràctiques/Fòrums	20%	5	0,2	1, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 18, 20, 21
Seminaris de lectura	40%	5	0,2	2, 4, 13, 14, 17, 18

Bibliografia

Bibliografia obligatòria:

Althusser, L. (1985) "El aparato ideológico del estado escolar como aparato dominante" en Gras, A.(ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Apple, M.W. (1993) ¿De quién es el conocimiento que tienen más valor? *Revista de Educación*, 301, 109-122

Bernstein, B. (1985 a) "Clases sociales, lenguaje y socialización" en *Revista Colombiana de Educación*. Vol. 15.

Bernstein, B. (1985 b) "Clasificación y enmarcación del conocimiento educativo" en *Revista Colombiana de Educación*. Vol. 15.

Bourdieu, P (1998) "Las estrategias de conversión" (*extret de la distinció*) a Fernández Enguita, M (comp.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Barcelona, Ariel

Bowles, S.& Gintis, H. (1983) "El problema de la teoría del capital humano: una crítica marxista" en *Educación y sociedad*. Vol. (1)

Parsons, T. (1990) "El aula como sistema social: Algunas de sus funciones en la sociedad americana" en *Educación y Sociedad* vol. (6).

Rist, R.G. (1990) "Sobre la comprensión del proceso de escolarización. Aportaciones de la teoría del etiquetaje" en *Educación y sociedad*, vol. 9.

Thurow, L. (1983) "Educación e igualdad económica" en *Educación y Sociedad*. Vol.(2).

Willis, P. (1986) "Producción cultural y teorías de la reproducción" en *Educación y sociedad*, vol. 5. Willis, P. (1988) *Aprendiendo a trabajar*. Madrid: Akal.

BIBLIOGRAFÍACOMPLEMENTARIA:

Acker, S. (1994) *Género y educación. Reflexiones sociológicas sobre mujeres, enseñanza y feminismo*. Madrid: Narcea. Parte 2.

Anyon, J. (1980) "Social Class and the Hidden Curriculum of Work" en *Journal of Education*. Vol. 162 (1).

Apple, M.W. (1985) "El marxismo y el estudio reciente de la educación" en *Educación y Sociedad*. Vol. (4).

Apple, M.W. (1986) *Ideología y curriculum*. Madrid: Akal.

Apple, M.W. (1987) *Educación y Poder*. Barcelona: Paidós/MEC.

Annot, M. (1980) "Socio-cultural Reproduction and Women's Education" en Deem, R. (ed.) *Schooling for Women's Work*. London: Routledge & Kegan Paul.

- Annot, M. (2002) *Reproducing Gender? Critical essays on educational theory and feminist politics*, London: RoutledgeFalmer.
- Annot, M. & Weiner, G. (1987) *Gender and the Politics of Schooling*. Londres: Hutchinson.
- Baudelot, C.& Establet, R. (1987) *La escuela capitalista en Francia*. Madrid: Siglo XXI.
- Bernstein, B. (1989) "Una crítica al concepto de educación compensatoria" en *Clases, códigos y control*. Vol. 1. Madrid: Akal.
- Bonal, X. (1998) *Sociología de la educación. Una aproximación crítica a las corrientes contemporáneas*. Barcelona: Paidós. Pàg: 76-86
- Boudon, R. (1983) *La desigualdad de oportunidades*. Barcelona: Laia. (selecció capítol)
- Bourdieu, P. & Passeron, J.C. (1977) *La reproducción. Elementos para una teoría del sistema de enseñanza*. Barcelona: Laia.
- Bourdieu, P. & Passeron, J.C. (1973) *Los estudiantes y la cultura*. Buenos Aires: Nueva Colección Labor.
- Bowles, S.& Gintis, H (1983) "La educación como escenario de las contradicciones en la reproducción capital-trabajo" en *Educación y sociedad*. Vol. (2).
- Bowles, S. & Gintis, H (1985) *La instrucción escolar en la América capitalista*. Madrid: Siglo XXI.
- Carnoy, M. (1982) *La educación como imperialismo cultural*. México: Siglo XXI.
- Carnoy, M.&L. Henry M. (1985) *Schooling and Work in the Democratic State*. State. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Collins, R.(1989) *La sociedad credencialista*. Madrid: Akal.
- Durkheim, E. (1982) *Historia de la educación y las doctrinas pedagógicas*. Madrid: La Piqueta.
- Durkheim, E. (1990) *Educación y sociología*. Barcelona: Península.
- Fernández Enguita, M. (1985) *Trabajo, escuela e ideología. Marx y la crítica de la educación*. Madrid: Akal.
- Fdez. Enguita, M. (1989) "El rechazo escolar: ¿alternativa o trampa escolar?" en Ortega, F. et al. (Ed.) *Manual de sociología de la educación*. Madrid: Visor.
- Fernández Enguita, M. (1990) *La cara oculta de la escuela*. Madrid: Siglo XXI.
- Freire, P. (1990) *La naturaleza política de la educación. Cultura, poder y liberación*. Barcelona: Paidós-MEC.
- Giroux, H.A. (1983) *Theory and Resistance in Education. A Pedagogy for the Opposition*. New York: Bergin & Garvey.
- Giroux, H.A. (1990) *Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje*. Barcelona: Paidós-MEC, Caps. 9 y 12.
- Harris, A. (2004). *All about the girl. Culture, power and identity*. London: Routledge
- Jackson, C. (2006) *Lads and Ladettes in School. Gender and Fear of Failure*. London: Open University Press
- Lerena, C. (1981) "Acerca del desarrollo teórico de la sociología de la educación" en *Revista Internacional de Sociología* vol.(39).
- Lerena, C. (1986) *Escuela, ideología y clases sociales en España*. Barcelona: Ariel.
- Martin Criado (2017) *La Escuela sin funciones*. Barcelona: Ed. Bellaterra

McRobbie, A. and Garger, J. (2003) *Girls and subcultures: an exploration*. In: Stuart Hall and Tony Jefferson (eds) *Resisting through rituals. Youth subcultures in postwar Britain*. London: Routledge

Reay, D (2005) *Gendering Bourdieu's concepts of capitals? Emotional capital, woman and social class*. *The Sociological Review*

Rosenthal, R. & Jacobson, L.F. (1985) "Pigmalion en classe" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Subirats, M. & Brullet, C. (1988) *Rosa y azul. La transmisión de los géneros en la escuela mixta*. Madrid: Ministerio de Cultura. Instituto de la Mujer.

Schultz, T.W. (1983) "La inversión en capital humano" en *Educación y Sociedad*. Vol. (1).

Tarabini, A. (2017). *L'escola no és per tu: el rol dels centres educatius en l'abandonament escolar*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill

Young, M.F.D. (1971) *Knowledge and Control. New Directions for the Sociology of Education*. London: Collier MacMillan.

Willis, P. (1988) *Aprendiendo a trabajar*. Madrid: Akal.

Walkerdine, V., Lucey, H., Melody, J. (2001) *Growing up Girl. Psychological explorations of gender and class*. London: Pgrave MacMillan.

Altres recursos sobre educació:

Fundació Jaume Bofill: <https://www.fbofill.cat/>

El Diari de l'Educació: <https://diarieducacio.cat/>

El Diario de la Educación: <https://eldiariodelaeducacion.com/>

Associació de Mestres Rosa Sensat: <https://www.rosasensat.org/>

Federació d'Associacions de Pares i Mares d'Alumnes de Catalunya (FAPAC): <https://fapac.cat/>

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya: <http://ensenyament.gencat.cat/ca/inici>

Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació: <https://www.diba.cat/es/web/educacio>

UNESCO i educació: <https://en.unesco.org/themes/education>

Grups de recerca del departament de sociologia de la UAB dedicats a l'estudi de l'educació:

Grup de Recerca en Globalització, Educació i Polítiques Socials (GEPS): <https://geps-uab.cat/>

Grup de Recerca en Educació i Treball (GRET): <https://grupsderecerca.uab.cat/gret/>